

“TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA MANTIQUIY YONDASHUV ASOSIDA QAROR QA’BUL QILISH”

Ilmiy rahbar: **Mirsobitova Feruza**

Talaba: **Yaminjonova Farzona Bexzod qizi**

O‘zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar

Universiteti, PR va menejment fakulteti

Mediamenejment 2-bosqich talabasi

farzonayaminjonova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada biznes faoliyatida mantiqiy yondashuv asosida qaror qabul qilish masalasi yoritilgan. Biznes insonlar uchun foyda olish vositasi bo‘lishi bilan birga, jamiyat farovonligini oshiruvchi muhim omil hisoblanadi. Tadbirkor qarorlarini mantiqan, hisob-kitob asosida qabul qilishi zarur, chunki har bir noto‘g‘ri qaror moliyaviy yo‘qotishlarga olib keladi. Maqolada tadbirkorlikda mantiqiy fikrlashning ahamiyati, resurslardan oqilona foydalanish va xavfni kamaytirish usullari tahlil qilinadi.

Аннотация. В данной статье рассмотрен вопрос принятия решений в бизнес-деятельности на основе логического подхода. Бизнес, помимо того что является средством получения прибыли для человека, представляет собой важный фактор повышения благосостояния общества. Предприниматель должен принимать решения логично и на основе расчётов, так как каждое неправильное решение может привести к финансовым потерям. В статье анализируется значение логического мышления в предпринимательстве, рациональное использование ресурсов и методы снижения риска.

Annotation. This article explores the issue of decision-making in business activities based on a logical approach. Business, in addition to being a means of generating profit for individuals, is also an important factor in improving societal well-being. An entrepreneur

must make decisions logically and based on careful calculations, as every wrong decision can lead to financial losses. The article analyzes the importance of logical thinking in entrepreneurship, the rational use of resources, and methods of risk reduction.

Kalit soʻzlar: biznes, tadbirkorlik, mantiqiy qaror, iqtisodiy fikrlash, foyda, xavf, resurslardan foydalanish.

Kirish

Biznes – bu insonlarning foyda olish maqsadida amalga oshiradigan iqtisodiy faoliyati boʻlib, u jamiyatda yangi ish oʻrinlari yaratadi, mahsulot va xizmatlar hajmini oshiradi hamda iqtisodiy oʻsishga xizmat qiladi. Tadbirkorlik faoliyatida har bir qaror mantiq va tahlil asosida qabul qilinishi kerak, chunki biznesda notoʻgʻri tanlov katta moliyaviy yoʻqotishlarga olib kelishi mumkin.

Shuningdek, biznesda risklarni oldindan baholash, resurslardan oqilona foydalanish va bozor talabini doimiy kuzatish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, Oʻzbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev taʼkidlaganidek: “Xalq boy boʻlsa, davlat ham kuchli boʻladi.” Shu bois har bir tadbirkor nafaqat foyda olishga, balki jamiyat farovonligini oshirishga xizmat qiladigan qarorlar qabul qilishni oʻrganishi zarur.

Bugungi kunda raqobatbardosh bozor sharoitida innovatsion yondashuvlar, zamonaviy texnologiyalar va mantiqiy fikrlash tadbirkorlik muvaffaqiyatining asosiy omillari sifatida muhim rol oʻynamoqda. Shu bois biznesning har bir bosqichida strategik rejalashtirish, moliyaviy hisob-kitob va bozorni tahlil qilish tadbirkorlar uchun majburiy hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar

Biznes va qaror qabul qilish boʻyicha koʻplab iqtisodchilar va menejerlik mutaxassislari tadqiqotlar olib borgan. Xususan, P. Drucker menejmentda toʻgʻri qaror qabul qilishni muvaffaqiyatning asosiy omili deb biladi, u har bir rahbar va tadbirkor uchun strategik rejalashtirish va resurslarni samarali boshqarishning muhimligini taʼkidlaydi.

G. Simonning “cheklangan ratsionallik” nazariyasi inson qarorlarini mantiq va mavjud ma’lumotlar asosida optimallashtirish zarurligini ko’rsatadi. Bu nazariya shuni anglatadiki, inson har doim mukammal ma’lumotga ega bo’lmaydi, shuning uchun qaror qabul qilish jarayonida prioritetlarni aniqlash va muqobil variantlarni solishtirish muhimdir.

O‘zbek olimlaridan A. Xo‘jayev va Sh. Xudoyberdiyevlar tadbirkorlik faoliyatida innovatsion yondashuv, hisob-kitob va risklarni boshqarishning ahamiyatini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotlari shuni ko’rsatadiki, biznes jarayonida mantiqiy fikrlash va tahliliy yondashuvlar tadbirkor muvaffaqiyati uchun asosiy omillardir.

Ushbu maqolada, shuningdek, xalqaro adabiyotlar va ilg‘or tadqiqotlar asosida tadbirkorlikda qaror qabul qilish uslublari, strategik rejalashtirish, resurslardan samarali foydalanish va bozor tahlilining metodologiyasi o‘rganildi. Tadqiqot metodlari sifatida statistik tahlil, solishtirma tahlil, ekspert baholari va amaliy misollar ko‘rib chiqildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi

Biznesda har bir qaror foyda va xarajat o‘rtasidagi muvozanatga asoslanadi. Misol uchun, tadbirkor mavjud mablag‘ni turli mahsulotlar ishlab chiqarishga taqsimlab, riskni kamaytirishi mumkin. Mablag‘ni faqat bitta yo‘nalishga yo‘naltirish esa foyda olish imkoniyatini kamaytiradi. Shu bois iqtisodiy qarorlarni tahliliy yondashuv asosida qabul qilish, resurslarni diversifikatsiya qilish va bozor talabini inobatga olish tadbirkorlik muvaffaqiyatining asosiy omilidir.

Natijalar shuni ko’rsatadiki, mantiqan asoslangan har bir qaror korxona barqarorligini oshiradi va foyda darajasini ko‘paytiradi. Bundan tashqari, raqamli vositalar va moliyaviy dasturlarni qo‘llash, bozor tendensiyalarini muntazam kuzatish va innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish tadbirkorlik samaradorligini yanada oshiradi.

Shuningdek, risklarni oldindan baholash va resurslarni oqilona taqsimlash korxonaning moliyaviy barqarorligini ta’minlash bilan birga, uzoq muddatli rivojlanish va raqobatbardoshlikni ham kafolatlaydi. Shu bois, tadbirkorlar qaror qabul qilish jarayonida mantiqiy fikrlash, tahlil va strategik yondashuvlarni birlashtirishlari zarur.

Xulosa va takliflar

Xulosa qilib aytganda, biznesda mantiqiy fikrlash va qaror qabul qilish tadbirkorlikning muvaffaqiyati uchun zarur shartdir. Har bir tadbirkor harakatidan oldin bozorni o'rganishi, xarajat va foyda nisbatini tahlil qilishi lozim. Shu bilan birga, risklarni oldindan baholash, resurslarni diversifikatsiya qilish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash tadbirkorlik muvaffaqiyatini oshiradi.

Davlat tomonidan kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, kredit va subsidiyalarni kengaytirish, shuningdek, yoshlarni tadbirkorlikka o'rgatish dasturlarini rivojlantirish tavsiya etiladi. Tadbirkorlar o'z qarorlarini raqamli vositalar va tahliliy dasturlar yordamida mustahkamlashlari, shuningdek, bozor tendensiyalarini muntazam kuzatib borishlari muhimdir.

Shu bilan birga, tadbirkorlikda mantiqiy va hisob-kitob asosida qabul qilingan qarorlar resurslardan samarali foydalanishga, barqaror iqtisodiyot va jamiyat farovonligiga olib keladi. Uzoq muddatli rejalashtirish va innovatsion yechimlar tadbirkorlikni raqobatbardosh qiladi va moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi.

Tahlil

Jadval va amaliy kuzatishlardan ko'rinib turibdiki, tadbirkorlikda mantiqiy qaror qabul qilish va resurslarni oqilona taqsimlash biznes samaradorligini oshirishga sezilarli ta'sir qiladi:

- 2020–2021-yillarda korxonalarda strategik rejalashtirishning yetarli darajada amalga oshirilmasligi natijasida yillik daromadlarning o'sish sur'ati past bo'lgan.
- 2022-yilda innovatsion yondashuvlar va bozor tahlili vositalarini tatbiq etgan korxonalarda foyda 10–15% ga oshgan.
- 2023-yilda resurslarni diversifikatsiya qilgan tadbirkorlik sub'ektlarida risklar kamayib, moliyaviy barqarorlik darajasi 20% ga yaxshilangan.
- 2024-yilda qarorlarni tahliliy yondashuv asosida qabul qilgan korxonalarda xarajatlarda kamayib, foyda darajasi oshgan.

- 2025-yilda esa mantiqiy va strategik qaror qabul qilish orqali korxonalarning umumiy samaradorligi va raqobatbardoshligi yanada kuchayishi kutilmoqda.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, har bir tadbirkor qarorini raqamli vositalar, bozor tahlili va innovatsion yondashuvlar yordamida asoslash, uzoq muddatli rivojlanish va barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Drucker, P. F. (2007). The Practice of Management. New York: Harper Business.
2. Simon, H. A. (1997). Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. New York: Free Press.
3. Mirziyoyev, Sh. M. (2021). Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston NMIU.
4. Xo'jayev, A. (2020). Tadbirkorlik faoliyatida iqtisodiy tahlilning ahamiyati. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
5. Xudoyberdiyev, Sh. (2019). "Innovatsion tadbirkorlik va iqtisodiy o'sish omillari." Iqtisodiyot va ta'lim jurnali, №3, 45–51-betlar.
6. Porter, M. E. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York: Free Press.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha nutqlari. (2022). president.uz rasmiy veb-sayti.
8. Bekmurodov, A. (2018). Biznes rejalashtirish asoslari. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti.